

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění

Klavír

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

A. N. SKRJABIN: PRELUDIA OP. 11

DÍLO V DUCHU CHOPINOVĚ

Veronika Baslová

Vedoucí práce: prof. Ivan Klánský

Oponent práce: odb. as. Kvitoslava Bilinská

Datum obhajoby: 7. 6. 2019

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2019

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Art of Music

Piano

BACHELOR 'S THESIS

A. N. SKRJABIN: PRELUDES OP. 11

WORK INFLUENCED BY CHOPIN STYLE

Veronika Baslová

Thesis Advisor: /Supervisor:/ Prof. Ivan Klánský

Thesis Opponent: /Examiner:/ assistant professor Kvita Bilinská

Date of thesis defense: 7th June 2019

Academic title granted: BcA.

Prague, 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

A. N. Skrjabin: Preludia op. 11, dílo v duchu Chopinově

Vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Poděkování

Mé poděkování patří panu profesorovi Ivanu Klánskému za odborné poznatky a obětavou podporu při studiu díla i při tvorbě bakalářské práce.

Abstrakt

Cílem mé bakalářské práce je přinést komplexní analýzu cyklu Preludií op. 11 Alexandra Nikolajeviče Skrjabina. Součástí textu jsou interpretační poznatky, kterých jsem nabyla jak na hodinách klavíru u prof. Ivana Klánského, tak studiem samostatným. Dílo je rozebráno z více úhlů pohledu. Cyklus je analyzován po stránce harmonie a formy, nechybí však ani estetické vyznění. Je řešena podobnost Skrjabina a Chopina vyplývající z více faktorů.

Abstract

The aim of my bachelor thesis is to bring analysis of the cycle called Preludes op. 11 by Alexander Nikolayevich Scriabin. Thesis includes interpretation knowledge, which I got to know at the lessons of Professor Ivan Klánský and by my own studying. The work is analyzed from more points of view. There is an analysis of harmony, form and the aesthetic side must not be missed.

There is a similarity between Scriabin and Chopin which is obvious from several factors.

Klíčová slova

Skrjabin, Preludia, forma, harmonie, estetická stránka, interpretace, Chopin, vlivy.

Keywords

Scriabin, Preludes, form, harmony, aesthetic side, interpretation, Chopin, influences.

Obsah

Úvod.....	9
1 Preludia op. 11.....	11
2 Analýza cyklu.....	12
2.1 Preludium C dur (Vivace).....	12
2.2 Preludium a moll (Allegretto)	13
2.3 Preludium G dur (Vivo).....	14
2.4 Preludium e moll (Lento)	16
2.5 Preludium D dur (Andante cantabile)	17
2.6 Preludium h moll (Allegro)	18
2.7 Preludium A dur (Allegro assai)	20
2.8 Preludium fis moll (Allegro agitato)	22
2.9 Preludium E dur (Andantino)	23
2.10 Preludium cis moll (Andante)	24
2.11 Preludium H dur (Allegro assai)	24
2.12 Preludium gis moll (Andante)	25
2.13 Preludium Ges dur (Lento).....	26
2.14 Preludium es moll (Presto).....	27
2.15 Preludium Des dur (Lento).....	29
2.16 Preludium b moll (Misterioso).....	29
2.17 Preludium As dur (Allegretto)	32
2.18 Preludium f moll (Allegro agitato).....	33
2.19 Preludium Es dur (Affettuoso)	34
2.20 Preludium c moll (Appassionato).....	35
2.21 Preludium B dur (Andante)	36
2.22 Preludium g moll (Lento)	37
2.23 Preludium F dur (Vivo)	38
2.24 Preludium d moll (Presto)	38
3 Preludia F. Chopina a A. N. Skrjabina.....	40

4	Závěr	43
5	Bibliografie	44

Úvod

Alexandr Nikolajevič Skrjabin (1872 – 1915) je velice zajímavou postavou ruských hudebních dějin. Byl vynikajícím klavíristou a skladatelem s osobitým jazykem. V jeho díle slyšíme znaky typické pro impresionismus. Do této éry jej však řadit nemůžeme, neboť podobných výsledků (harmonických i zvukových) jako impresionisté, docílil naprosto odlišnými cestami. Skrjabin nehledá inspiraci v přírodě či folklóru. Otázky národní pro něj také nebyly nosné a plodné. Zajímal se o filozofii, mystiku, psychologii – zkrátka o obory, které impresionisty zcela míjely. Z těchto důvodů jej řadíme k pozdním romantikům. Byl silně ovlivněn theosofií¹. Jeho důraz na barevnost vyplýval z vrozené synestézie. Barevné vidění u něj bylo tak silné, že jej do všeho promítal – harmonie, tóniny. Vyústilo to v sestavení světelného klavíru, který ve svých dílech čteně uplatňoval. Usiloval o to, aby hudba působila na všechny smysly, na celého ducha.

Jeho celkový životní pohled na svět postupně vyústil v tzv. solipsismus² - jedná se o filozofii, která je založena na tom, že existuje vaše vědomí a okolní svět je výplodem vaší mysli. Byl tedy přesvědčen, že svět může změnit svou vůli a přetvářet jej ke svému obrazu. Duchovními vůdci skladatele byli filozofové Johann Gottlieb Fichte (1762 – 1814) a Arthur Schopenhauer (1788 – 1860). Skrjabin se na přerod starého světa připravoval řadu let, vrcholem jeho úsilí a aktem změny mělo být Velké Mystérium.

Od roku 1910, kdy se již nadobro vrátil do Ruska, žil i s rodinou v Moskvě a plně se soustředil právě na projekt Mystéria. Čekalo jej jen 5 let života a jeho změně světa zabránilo drobné zranění při holení, které záhy přerostlo v sepsi a následoval rychlý skon. To jej zachránilo od zřejmě nevyhnutelného zklamání po zamýšleném provedení Mystéria.

Richard Wagner (1813 – 1883) mu imponoval svými filozofickými názory, však teatrálnost Skrjabinovi neříkala nic.³ Na svých zahraničních cestách se seznámil s hudbou impresionistů, ovlivnila jej v mnoha ohledech - volné spojování akordů, kvartová harmonie, důraz na ténbr, pentatonika či celotónová stupnice. Jak již bylo výše uvedeno, k impresionistům jej řadit nemůžeme, o jeho 5. klavírní sonátě však lze říci, že je to impresionismu nejvíce se blížící dílo.

¹ Mystické učení o bezprostředním poznání a splynutí s Bohem

² Z lat. solus ipse = jen já sám

³ SCHNIERER, Miloš. *Dějiny hudby*. s. 192. ISBN 80-86928-19-5.

Hojně užíval kvartových akordů a nejspecifičtějším je tzv. Prométheovský akord, který se skládá ze všech typů kvart (čistá, zvětšená, zmenšená). Nejčastější podoba je c – fis – b – e – a – d. Jedná se o akord odvozený z alikvótní řady.

Jeho velkou láskou byla tvorba Fryderyka Chopina (1810 – 1849), kterou byl silně ovlivněn. Patrné je to především na jeho raných dílech, do nichž patří i Preludia op. 11. Vliv se projevoval na formách, které v té době Skrjabin psal. Jednalo se o preludia, nokturna, mazurky, etudy, atd. I pro Skrjabina byl centrem kompozičního zájmu především klavír.

Cílem mé bakalářské práce je dílo analyzovat nejen klasickým způsobem (formální, harmonický rozbor), ale také přinést interpretační poznatky získané na hodinách prof. Ivana Klánského. Společné znaky a odlišnosti Preludií Skrjabinových a Chopinových již byly i na HAMU prozkoumány⁴, jsem však přesvědčena, že k tomuto tématu lze stále mnoho říci. Bude zde řešeno také to, co ke Skrjabinovi neodmyslitelně patří – stránka estetická a filozofická, které jsou klíčové k pochopení Skrjabinova díla.

⁴ GREŠL, Michal. *Klavírní preludia A. N. Skrjabina*. Praha, 2017. Bakalářská práce. Akademie múzických umění v Praze, Hudební a taneční fakulta, Katedra klávesových nástrojů.

1 Preludia op. 11

Tato forma volnějšiho charakteru se v průběhu dějin hojně vyskytuje. Označení pochází z latinského *preludare* – tedy hrát před něčím. V době barokní *preludium* skutečně nestálo osamoceně. Tvořilo dvojici s přísně komponovanou fugou nebo také mohlo být úvodní částí např. *partity*, *suity*.

U francouzského klavěcinisty Françoise Couperina (1668 – 1733) nacházíme 15 preludií, které ničemu nepředchází, i když ne tak docela, otevírají svět hry na klavír. Od dob romantismu není tvorba samotných preludií velkou raritou. Vznikly krásné cykly autorů, jako byli Fryderyk Chopin (1810 – 1849), Claude Debussy (1862 – 1918), Sergej Rachmaninov (1873 – 1943) a právě Alexandr Nikolajevič Skrjabin.

Skrjabin preludia řadil jako Chopin, tedy paralelně (C dur, a moll, G dur, e moll...) Zde je opět patrný obdiv k Chopinovi. Jedná se o dílo rané a vliv předchůdce nespočívá pouze ve stavbě cyklu, ale i samotný hudební jazyk promlouvá v duchu Chopinově.

24 kontrastních preludií se nerozléhá na velkém prostoru, jsou to krátké části, jejichž formu můžeme nejčastěji označit jako malou, případně velkou písňovou. Převážně se jedná o formu dvoudílnou s návratem. Po této stránce tedy neočekáváme nějaké velké záhady. Co již však inovativním je, je Skrjabinův přístup k harmonii, do akordů přidává kvarty, sekundy, hojně užívá septakordů, nových akordů a tímto způsobem dosahuje nových barevných odstínů a zvukových možností, které jsou velkým přínosem a inspirací dalším autorům.

2 Analýza cyklu

2.1 Preludium C dur (Vivace)

Úvodní preludium působí radostným, bezstarostným dojmem, přičemž v kontrastním dílu přichází mírné ztmavení. Již na první pohled však zaznameneáme neobvyklý takt, kterého Skrjabin užívá. Jedná se o 2/2 a v jednom taktu zaznívá 10 osmin. Melodii tvoří tóny, které jsou označeny portamentem, jedna fráze 20 osmin je pod obloučkem. Preludium začíná předtaktím, je tedy dosti náročné se zorientovat pouze na základě poslechu.

Jak jsme již výše uváděli, u Skrjabina se nesetkáváme s čistou harmonií, ale zabarvenou přidáním 4, 2... První fráze je v C dur (D – T), ve frázi druhé se dostáváme přes mimotonální dominantu do F dur – tedy subdominanty.

1.

Vivace ♩ = 63-76

The image shows the first system of the Preludium in C major by Scriabin. It consists of two systems of piano music. The first system shows the beginning with a piano (*p*) dynamic and a crescendo (*cresc.*) marking. The second system continues the piece with a similar crescendo marking. The music is in 2/2 time and features a melodic line with portamento and a bass line with sustained notes and chords.

Přichází II. stupeň (d moll), který nás přenesení do dominantní tóniny (G dur), poté následuje tónina hlavní (C dur).

Druhý díl zaznívá v paralelní tónině a moll, která je nejdříve připravena svou dominantou (E dur). Následuje dramatictější sekvence, která spočívá v mimotonálních septakordech VII. stupně, jež jsou rozvedeny do své tóniky (dis – fis – a – c do e moll, cis – e – g – b do d moll).

Harmonický vývoj přípravy návratu je f moll, G dur, terckvartakord as – c – d – fis, který následně přichází v klasické podobě s a. Pak již zaznívá dominanta a ocitáme se v C dur s hlavním motivkem, ten se představuje v mohutné podobě, oktávy v basu a vysoká dynamika. Vrchol je podpořen accelerandem.

2.2 Preludium a moll (Allegretto)

Preludium v této tónině je již ztělesněním barevnosti pro Skrjabina typické. Téma je vystavěno ze dvou částí – předvětí a závětí.

První 2 takty se vyznačují tázavým charakterem a následující přinášejí odpověď. Naléhavost tázajícího je umocněna ritenutem, odpověď je vyslovena bez zbytečných rozmyslů a tempo, ale opět vzbuzuje další otázky... Motiv se modifikuje do nejrůznějších barevných odstínů. Verze v gis moll je v pp a působí jako měsíční paprsky, které pronikají lehounkou mlhou.

Nevyhraněnost a nejistota dotazů jde ruku v ruce s harmonií. Septakord II. stupně, se kterým se pracuje v předvětí (zm., durová tercie), je v závětí rozveden přes zmenšený septakord VII. stupně do vytoužené tóniky. V duchu tohoto schématu se nesou i další zaznění. Po úvodu, kterýž jsme si rozdělili na 4 a 4 takty, přichází plocha v rozsahu 8 taktů (A, B, g, B, F, H, h se sníženou 5), která opět vyústí v otázku. Takty následující mají obdobnou strukturu. Modulační část nás zanechá do středního dílu dramatického charakteru, při čemž drama spočívá především v napětí a v nejistotě.

Nejdříve e moll, poté g moll a opět návrat, který přichází v p. Zajímavou interpretační záležitostí je vynášení středního hlasu, které může symbolizovat vyjádření nových skutečností v průběhu hledání zjištěných. V závěrečných taktech se pak naposledy otáže levá ruka a na dominantě je jí podána konečná odpověď, která je přivedena na tóniku.

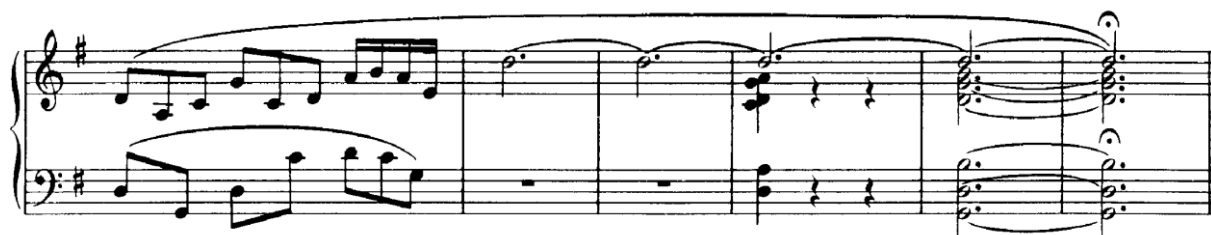
2.3 Preludium G dur (Vivo)

Třetím v pořadí je preludium vyznačující se průzračnou melodií v pravé ruce. Klasický princip hierarchie hlasů je zde malinko zašifrovaný. Basové tóny, které nás utvrzují v harmonii, mají vedle sebe též tóny, které plní funkci barevného dokreslení. To obstarává také linie středního hlasu.

VIVO M. M. ♩ = 184-192-200

Po stránce harmonické není vývoj nijak závažný, preludium díky tomu dostává atmosféru bezstarostnosti. Kontrastní mollové dílky se nerozkládají na velké ploše a záhy se opět dostáváme do dur. V dalším zaznění hlavního motivu se ocitáme v C dur, tedy v tónině subdominantní. Mollová část tíhne do e moll (v úvodu h moll). Modulační plocha, která je podpořena accelerandem, působí jako zesilující větrík (mollová subdominanta, a moll, alterovaný II. stupeň, G dur, c moll, G dur).

Mollová subdominanta, po níž následuje tónika s úvodním tématem, má nevšední nádech. Preludium se v závěru na 3 takty zastaví na dominantě a poté je rozvedeno do tóniky. Se zdržením hlasu se setkáme také v preludiu č. 13.

2.4 Preludium e moll (Lento)

Preludium e moll je čtvrté v pořadí a ani zde nechybí zajímavé taktové označení. Tentokrát se část odehrává v pomalém lentu v taktu 6/4. Melodie založená na chromatice zaznívá v levé ruce a pravá má úlohu doprovodnou, je tedy nositelkou harmonie.

Zaznívá tónika, Fis – durový septakord, který je mimotonální dominantou h moll, v níž se ocitá téma posléze. Po Cis – durovém septakordu následuje zmenšeně malý s tóny cis – e – g – h, který je rozveden do sextakordu h moll. Dále přichází zmenšeně malý septakord od dis, který jde do C – durového sextakordu. Jedná se o jakousi vzestupnou sekvenci.

Přes Fis dur a H dur se dostáváme k dalšímu zaznění motivu ve své úvodní podobě. Těchto 6 taktů je naprosto shodných s takty úvodními. Dílek b je ještě rozšířen o další zaznění zmenšeně malého septakordu tentokrát v podobě gis – h – d – f rozvedeného do d – mollového kvartsextakordu, který se protahuje do a moll. Následný alterovaný septakord ais – c – e – g je rozveden do tóniky (e moll).

V samotné kodě již zaznívá pouze dominantanta a tónika.

2.5 Preludium D dur (Andante cantabile)

Po kvintovém kruhu se dostáváme do D dur. Princip preludia spočívá v proudu dvou linií, přičemž nosnější roli hraje pravá ruka, ale osminový pohyb ruky levé nemá úlohu čistě doprovodného charakteru. Takt opět není zcela typický - tentokrát 4/2.

Preludium začíná na dominantě (septakord a – cis – e – g) a přes subdominantu se dostáváme do tóniky, jejíž zaznění je podpořeno kvintolovým rozloženým akordem v levé. V taktu 3. přichází Fis – durový septakord, který jde do e moll, opět Fis dur (průtah g), e moll, A dur, tedy dominantanta k D dur.

Andante cantabile M.M. ♩ = 40

Opět zaznívá hlavní myšlenka, která přichází na tónice, tedy D dur, vyústí však v G dur. Přes H dur a e moll (vztah dominantanta, tónika) se dostáváme na A – durový septakord, po kterém následuje vzestupná sekvence. Co se týče

harmonického vývoje, vidíme kvintsextakord f – a – c – d, poté fis – a – c – d, nonový akord C dur (v basu g), následuje zvětšený kvartsextakord gis – c – e s vloženou sekundou a kvartou, který je rozveden do kvintsextakordu f – a – c – d (h – průtah). Poté zaznívá zmenšený septakord ais – cis – e – g, za nímž přichází sextakord h – d – g. Tento akord je alterován (zvýšené g, snížené h) a rozveden do tóniky.

The image shows two systems of musical notation for piano accompaniment. The first system is marked 'con anima' and includes 'rit.' and 'rubato' markings. The second system includes 'p', 'dim.', and 'pp' markings, and features a triplet in the right hand.

Přichází návrat hlavní myšlenky a v samotném závěru je zdooben rozloženými akordy.

The image shows two systems of musical notation for piano accompaniment. The first system includes a triplet in the right hand and a quintuplet in the left hand. The second system includes a quintuplet in the left hand and a triplet in the right hand. The piece concludes with a final chord marked 'ppp'.

2.6 Preludium h moll (Allegro)

Tónina h moll je paralelní k D dur, preludium je 6. v pořadí a ani ono nevybočuje ze Skrjabinem stanoveného řazení. Je napsáno ve 2/4 taktu, melodické jsou čtvrtkové oktávy střídajících se rukou, při čemž významná je levá – harmonické ukotvení. Oktávy tvoří stupnici h – cis – d – e – fis – g – ais. Preludium je založeno na imitaci.

Allegro M.M. 168-172

8taktová fráze zmoduluje do dominanty (Fis dur) a následuje e moll. Tentokrát se však dostáváme do III. stupně. Není zde pouze G dur, ale i g moll, zaznívá zmenšeně zmenšený septakord (fis – a – c – es), který je rozveden do G dur. Opět vidíme disonance (b v basu a poté c), které jsou průtahy na těžkých dobách.

Další takty se odehrávají obdobně, směřují však do c. Po C dur přichází septakord ais – cis – e – g, tedy VII. stupeň k H dur, ve které setrváváme následující 4 takty (prodleva na dominantě do e moll). V dalším akordu cis – eis – g – h je alterovaný tón e a akord je již rozveden do tóniky – h moll. Zaznívá dominanta Fis dur a návrat ve *ff* s velice dramatickým vyústěním – kvintsextakord A dur, sextakord G dur, průchod d do zmenšeného septakordu s vynechanou kvintou (ais – cis – g), fis mollový sextakord (c opět průchod),

septakord gis - h - d - fis... Sestupná sekvence, sled mimotonálních akordů, které nakonec dojdou tam, kam je nutné - h moll - a to přes H dur.

Závěrečné akordy jsou následující. Zaznívá alterovaný mimotonální kvintsextakord eis - g - h cis do Fis dur a dominanta je již rozvedena do h moll, tóniny hlavní.

2.7 Preludium A dur (Allegro assai)

Preludium A dur je po stránce posluchačské velmi vděčné. Vzdušná melodie doprovázená barevnými basy, působí přirozeně. Části se rozprostírají na 8 taktech, tato vyváženost v preludiu podporuje čistotu a řád. Předepsán je 6/8 takt a melodie se pohybuje v osminových hodnotách. Ve středním hlasu máme po celou dobu šestnáctinové motivy, které krásnému preludiu dodávají hodně na obtížnosti.

Dle mého názoru patří preludium A dur k rozhodně těžším záležitostem cyklu. Docílit zpěvné melodie v nízké dynamice, která není narušena středním hlasem, ale zároveň podpořena basem většinou v oktávě, je zcela jistě náročnějším úkolem. Začíná se předtaktím na dominantě a od první doby v taktu přichází tónika. Následuje subdominanta, přes fis moll jdeme do h moll a první čtyřtaktí uzavírá tónika, přičemž v levé ruce máme dokonce nonu. Tohoto

barevného počínání se zde dočkáme vícekrát. Druhé čtyřtaktí je napínavější, neboť v basu přichází fis, které směřuje do h moll. Nona je tentokrát přidána k e, tedy dominantě do tóniky. Střední dílek začíná v paralelní mollové tónině (fis moll), poté zaznívá H dur, tedy dominantanta k E dur.

The image displays two systems of piano music notation. The first system consists of a treble clef staff with a melodic line and a bass clef staff with a bass line. Dynamics include *dim.*, *p*, and *cresc.*. The second system continues the piece with dynamics *f*, *dim.*, *p*, *cresc.*, and *f*.

To se vzápětí promění v e moll a přes A jdeme do D dur. Následuje napětí, které je znázorněno pohybem levé ruky, která nyní má úlohu melodickou a akordy pravé dotvářejí harmonii. Levá ruka je též podpořena dynamicky (zesílení, zeslabení).

The image shows a system of piano music notation with a treble clef staff and a bass clef staff. The right hand plays a melodic line, and the left hand plays a bass line.

Konečně se z h moll dostáváme do D dur, poté E dur, tedy dominantě k A dur. Hlavní tónina a motivek přichází vzápětí. Tentokrát ve *ff* a s melodií i s celou levou rukou v oktávách. Střední hlas samozřejmě nesmí chybět.

The image shows a system of piano music notation with a treble clef staff and a bass clef staff. The right hand plays a melodic line, and the left hand plays a bass line. Dynamics include *ff* and *dim.*.

Při následujících sestupných akordech h moll, fis moll ubývá i dynamického rozbouření až se dostaneme do ppp. Střídá se nám tónický nonový s čistým A dur akordem. Stále držíme nízkou dynamiku až do chvíle, kdy naposledy zazní dominanta a tónika, zde již pouze označení *f*.

2.8 Preludium fis moll (Allegro agitato)

Preludium v tónině fis moll je v 3/4 taktu. Na první pohled v nás rozložené akordy levé ruky a kantabilní hlas v pravé evokuje noktuno, tedy formu Chopinem velmi oblíbenou a proslavenou. Však označení *allegro agitato* nás od typického noktuna poněkud oddaluje. Pro píseň noci je charakteristický také klid, který v tomto preludiu je spíše netrpělivostí.

Allegro agitato M.M. ♩ = 182

V basu zaznívá cis, je zde fis moll akord v podobě kvartsextakordu. Druhé představení myšlenky se odehrává v subdominantní tónině h moll, pak již přichází dominanta Cis dur, opět h moll, H dur, A dur. Zajímavý je chromatický postup v basu, po dominantě se ocitáme v h moll. V této tónině se opět představuje hlavní téma, to však při svém dalším zaznění musí znovu dále, tentokrát do e moll. Stoupající sekvence má stejný ráz jako v úvodu. Část vyústí v jediné forte, které můžeme najít.

G dur akord, na kterém se *f* rozprostírá, zůstává i v okamžitém stříhu do *pp*. Střídá se se svým dominantním septakordem, tedy s tóny d – fis – a – c.

Posledních 12 taktů je jakousi kodou, která je vystavěna z druhé části hlavního motivu. Vývoj je následující – e, D, h, fis. Do samotného konce nás dovede levá ruka, která dvakrát zahraje tónický kvintakord – samozřejmě v podobě nokturnového doprovodu.

2.9 Preludium E dur (Andantino)

I v tomto případě máme takt 3/4. Předepsáno je plynulé tempo, při čemž čtvrtová by měla odpovídat 66. Jsou zde 2 melodie, nosnější je pro mě melodie v horním hlasu. Není to tedy naprosto shodná situace, s jakou jsme se setkali v preludiu e moll č. 4. Preludium E dur má spíše více podobností s preludiem g moll č. 22, které blíže popíšu později.

Začínáme na subdominantě, tedy A dur, přichází H dur a akord se promění ve fis moll. Z Gis dur jdeme do cis moll, závěr části patří dominantě – H dur. Velmi zajímavé je posunutí ritenuta, které bychom očekávali jako ukončení části jedné. Ritenuto je předepsáno až v opětovném zaznění hlavního motivu, který je ozvláštněn melodickými tóny.

The image shows a musical score for 'Preludium E dur (Andantino)'. It is written in E major (three sharps) and 3/4 time. The tempo is marked 'Andantino' with a metronome marking of 66 (♩ = 66). The performance style is 'rubato'. The score is in two systems. The first system begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The right hand plays chords, and the left hand plays a melodic line. Dynamics include *mf*, *p*, and *cresc.*. The second system continues the piece, featuring a *rit.* (ritardando) marking and a triplet in the right hand. Dynamics include *pp*.

Střední dramatictější část je podpořena accelerandem, které plní stejnou funkci i u preludia g moll. Krásné je vzájemné propojení melodie pravé ruky s dlouhými tóny levé. Vzrušení je uklidňováno předepsaným ritenutem, při kterém se A dur promění v a moll. Z a moll se dostaneme zpět do A dur, na koruně přeznívá jediný tón – cis, následuje reminiscence tématu. Závěr tvoří akordy fis moll, gis moll sextakord a konečně E dur.

2.10 Preludium cis moll (Andante)

Preludium, které vyžaduje velké úhozové odstínění jednotlivých faktur, je předepsáno v 6/8 taktu. Tempo nemůže být příliš pomalé, neboť by to způsobilo rozpad struktury. Klasicky je i v tomto preludiu nejdůležitější soprán a bas. Situace je však ztížena tím, že pod horním hlasem probíhá i linka altová. V jedné ruce se tak střídají kvinty, sexty, kvarty, přičemž stále svítí prsty vrchní. Do toho vstupují melodické tóny, které bereme naopak pomalým a sytým úhozem. V pravé ruce tedy máme tři typy tvorby tónu. Levá nemá nijak snazší úkol. Barevný, ale ne příliš silný bas a intervaly tvořící výplň spolu s tóny altového hlasu musí být rovněž precizně odstíněny.

Andante M.M. ♩ = 96-100
rubato

V první části je dynamika nízká, to vyžaduje velkou koncentraci konečků prstů, melodické tóny palce jsou v *mf*. Střední dílek v E dur je stále držen v subtilnější dynamice, oživení přichází v předepsání *con anima*.

con anima *poco rit.*

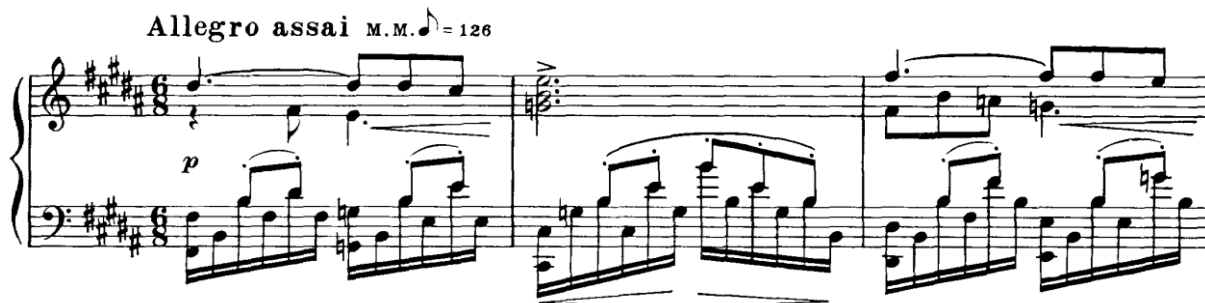

Vzápětí se však dostáváme do vyšší dynamiky. Návrat myšlenky v cis moll zaznívá v dynamice *fff*, v levé jsou oktávy a v pravé jsou také hlasy zdvojeny. V závěru se opět situace uklidňuje. Zůstávají pouze hornové tóny, které jsou doprovázeny smyčcovými nástroji hrajícími pizz. Harmonická struktura je fis, A, zmenšený septakord II. stupně a cis mollový rozložený akord.

2.11 Preludium H dur (Allegro assai)

I u tohoto preludia je většina posluchačů okamžitě uchválena krásnou melodií, při pročitání notového materiálu však zděšena mnoha vrstvami. Je zde čtyřhlasý průběh, basová linie má vedle své běžné úlohy i náročný šestnáctinový pohyb s dosti krkolomnými hmaty. Akordické tóny jsou osminami a tvoří tak

tenorový hlas. Pravá přednáší melodii, která je u tohoto typu preludií vždy v podobném duchu – svěží a bezstarostná. Opět se nedostáváme do vysokých dynamik. To se mění na dvou místech. První *f* je po crescendové vzestupné sekvenci a to druhé po crescendo con passione, které je navíc podpořeno ritenutem. Vždy je však záhy zeslabeno do *p*, poté *pp* a samotný závěr patří *ppp*.

Harmonická struktura je zajímavá, napětí je vždy rozvedeno do nevšedně barevného akordu, jako je tomu hned v druhém taktu. Zaznívá cis se sníženou 5. V prvních 12 taktech nemá zapotřebí žádné velké modulace do vzdálených tónin. Pak přichází složitější harmonické postupy, jsou zde vzestupné sekvence, které stoupají ke kýženým místům vrcholovým.

Celý závěr je již posazen na subdominantě a tónice (H, E). Je dosti náročné udržet preludium až do konce. Tato část je napsána tak, aby byla zahrána jedním dechem a odletěla jako vánek.

2.12 Preludium gis moll (Andante)

Tentokrát se preludium odehrává v 9/8 taktu a slabá dynamika nás provází po celou dobu. Nadepsáno je sotto voce, tedy polohlasem. Preludium v nás vzbuzuje pocit skrytého pod rouškou.

Ve střední části zasvitne na chvíli naděje, která je patrná i dále. Závěr, který spočívá ve střídání Dis, E dur a rozvedení do gis moll v nás pocit nedořešení zakotví.

Po rozložení akordu gis moll přichází cis moll, tedy akord subdominantní. Následuje E dur a po subdominantě zaznívá tónika. Přes mimotonální alterovaný VII. stupeň se dostáváme do Fis dur, která ztvární roli dominanty do H dur, ve které se ocitáme v taktu následujícím. Zpomalení času, které je dáno osminovými hodnotami s tečkou, zaznívá ve Fis dur, poté v A dur. Dostaneme se na akord h – dis – fis – a, který je dominantou do následující E dur. Tyto takty nesoucí v sobě záchvěvy naděje zakončí střídající se Dis dur a E dur, které v samotném závěru spočinou v gis moll. Při druhém zaznění je melodie podtržena fermatami. Zamyšlení na 3 tónech v nás vyvolává otázku, co má ještě smysl.

2.13 Preludium Ges dur (Lento)

V pomalém tempu zaznívá preludium na černých klávesách. Nenese v sobě radost enharmonické Fis dur, ztmavení je zde výrazné a pod kůži se zarývající. Na první pohled je velmi zajímavý oblouček, který má pod sebou plochu 18 taktů, jedná se o větší půlku, zbytek preludia má taktů 17. Na jeden dech zaznívá úvodní představení tématu v p i jeho echo v pp. Není to zcela jednoduché udržet napětí a nerozbít tah. Úvod preludia patří tónice, ve 3. taktu zaznívá as moll, dostáváme se do Es, které je dále proměněno v es moll a přes Ces a as přichází Des dur – tónina dominantní. Závěr první rozměrné části je ukončen v B dur s dynamickým označením *f*. Na akordu pravé ruky se nachází

koruna, kterou vidíme i na čtvrtkové notě v ruce levé. Pro umocnění zde nechybí ritenuto.

A musical score snippet for piano. The right hand (treble clef) features a melodic line with a crescendo marking and a ritardando (rit.) marking at the end. The left hand (bass clef) plays a rhythmic accompaniment. The key signature has three flats, and the time signature is 15/8.

V následujících 6 taktech se dostaneme do Des dur a pak zaznívá návrat již v tónině hlavní. Závěrečné takty jsou zrealizovány podobně jako u preludií 3, 10. Po dobu 4 taktů zní tón des, do něj v taktu 3. nastupuje dominanta a v posledním zaznívá tónika.

A musical score snippet for piano. The right hand (treble clef) features a melodic line with a ritardando (rit.) marking. The left hand (bass clef) plays a rhythmic accompaniment. The key signature has three flats, and the time signature is 15/8.

2.14 Preludium es moll (Presto)

Preludium es moll je zapsáno v 15/8 taktu, netradiční takt je podpořen akcenty na podstatných dobách, díky nimž ze změti akordů vyvstává i melodická linie. Skupinky vychází 3 x po 5. Je velmi rychlé a dramatické. Začíná předtaktím na dominantě, na době první již zaznívá tónika. Harmonie je opět zabarvená, jsou zde přidány sekundy, kvarty... Po f moll septakordu následuje Ces dur a opět B dur – dominanta.

Musical score for Preludium es moll (Presto) in 15/8 time. The tempo is marked Presto M.M. with a metronome marking of 69-72. The key signature has three flats. The score begins with a mezzo-forte (mf) dynamic and features a complex rhythmic pattern with accents.

Po úvodních 4 taktech zaznívá dominantní sekundakord, Ces durový kvartsextakord, dominanta a přes subdominantu (as moll) se dostáváme do Ces dur. Následuje sekundakord des – es – g (kvinta je vynechaná), ten je rozveden do Fes dur (vztah akordů je tedy stejný jako v předchozí frázi). Přichází alterovaná subdominanta a – ces – es – ges, která je rozvedena do tónického kvartsextakordu, návrat je připraven prodlevou na dominantě. Harmonická struktura je zde zachována, až v p přichází změna – subdominantní sekundakord, po kterém následuje zmenšený akord as – ces – d – f, sextakord des moll, poté průchod f znovu do subdominanty a z des moll jdeme tentokrát do as mollového kvartsextakordu s přidaným tónem f.

Po oktávě na dominantě již přichází samotný závěr. Es mollové akordy zaznívají po průchodech, střídají se kvintakordy s kvartsextakordy. A náladu celého preludia dovrší 6 es mollových akordů s akcenty (5 osminových a závěrečný s fermatou).

2.15 Preludium Des dur (Lento)

Po rozbouřeném preludiu es moll č. 14 přichází klidné, smířlivé preludium Des dur. V úvodu zaznívají pouze tercie v levé ruce a tónina zde tedy není zcela vyhraněna.

Lento M.M. ♩ = 80-76

Po 8 taktách nastupuje pravá a jsme utvrzeni v Des dur. V levé pokračují tercie stejně jako v úvodu. V dalším taktu přichází es moll, což je II. stupeň. Z es moll jdeme zase do f moll, díky terciové příbuznosti zaznívá opět Des dur a shodný akordový postup. Po dominantě (As dur) se úlohy rukou proměňují, osminový terciový proud přebírá pravá a levá přednáší hodnoty delší.

Z Des dur jdeme záhy na III. stupeň, který se pak střídá se stupněm II. (přes mimotonální dominantu – b moll). Po es moll přichází dominanta a poslední zaznění hlavního motivku. Závěr tvoří akordy es moll, As dur a Des dur.

Dalo by se říci, že část má až impresionistickou náladu a pro mě osobně je vrcholem cyklu.

2.16 Preludium b moll (Misterioso)

Preludium v tónině Chopinovy druhé sonáty je velmi zajímavé. Předepsána je spíše výrazová než tempová indikace – Misterioso. A preludium záhadným vskutku je. Střídá se 5/8 se 4/8 taktem a na metronomu by jeden úder při 160 –

168 měl odpovídat jedné osmině. Zajímavé je triolové předtaktí nejčastěji před frázemi, ale také před více takty po sobě pro dramatictější vyznění.

Hned v úvodu narazíme na citaci tématu, na jehož dešifrování nemusíme být velkými znalci klavírní literatury. Téma ze 3. věty Chopinovy, již zmiňované, Sonáty b moll se nám vybaví při prvních taktech tohoto preludia. Tato tónina byla u Skrjabina zřejmě dosti propojena s Chopinovým smutečným pochodem, neboť i ve své Etudě op. 8 č. 11 opět nechává zaznít tečkovaný rytmus, tentokrát sice na tónu des, ale i přesto se neubráníme vzpomínce na pochod.

Misterioso M. M. ♩ = 160-168
sotto voce

p
una corda

cresc. *dim.* *p*

Vzápětí však vyvstává otázka, zda má být preludium pojato jako „funebrák“ nebo jde jen o jakousi vzpomínku a vzdání pocty milovanému Chopinovi. Skrjabin nadepsal *Misterioso*, tedy zcela přímočaře na Chopina neodkazuje. Tempo je též dosti plynulé, takže mé oblíbenější nahrávky se pohybují do 2 minut. Velké vynášení osminového pohybu pod melodií nebude žádoucí, neboť se tempo zpomalí a melodie (tedy vzpomínka na Chopina) zanikne. Přehánět není nikdy zapotřebí a v tomto případě to platí rovněž. Budeme-li preludium hrát extrémně pomalu, náladě díla to nijak nepomůže, ba dle mého názoru bude celek miniatury roztržštěn.

Přechod od jednohlasého zaznění k tématu v oktávách je připraven staccatovou částí, která je však pod obloučkem. Odhadnout délku tónů i úhoz, kterým budeme hrát, je důležitým úkolem.

Celá skladba je psána s nízkou dynamikou a s una cordou, dokonce i v místě, kde je *ff* a melodie je v oktávách, una corda nesmí chybět, což vidíme na výše uvedeném úryvku. Tre corde zaznívá pouze na posledních vzbouřených taktech. Okamžitě přichází stříh a poznámka, že levý pedál je opět ve hře.

Závěrečné takty nás přenášejí zpátky do Chopinova světa. Poslední akord není ve stejné podobě jako u Smutečního pochodu. Tam je akord v oktávové poloze a tercie v palci levé ruky (občas přebíráno do pravé) předjímá 4. větu. V preludiu b moll má akord jinou podobu – tercie je vynechána a v šestihlasu zaznívá 3x tón b a 3x tón f.

Stejný znak, kterým se oba konce vyznačují, je fermata na akordu posledním.

2.17 Preludium As dur (Allegretto)

V taktu 6/4 zaznívá nejkratší preludium cyklu. Osobně ve mně vyvolává atmosféru vánočního večera, který je prodchnut očekáváním. Velikost romantického oblouku je také umocněna použitím označení *accelerando* a *ritenuto*. To všechno nás čeká v průběhu jediného taktu, v taktu následujícím již přichází ujištění v *a tempo*.

Allegretto M.M. ♩ = 92
accel. rit. a tempo accel. rit. a tempo

A musical score for the Preludium As dur (Allegretto) in 6/4 time. The tempo is marked as Allegretto with a metronome marking of M.M. ♩ = 92. The score includes dynamic markings of *p* (piano) and tempo markings of *accel.*, *rit.*, and *a tempo*. The music is written in a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat).

Začínáme na tónickém kvartsextakordu, po němž zaznívá zmenšený akord d – f – as – ces, kvintsextakord II. stupně, tónický sextakord, sekundakord II. stupně se sníženou kvintou, terckvartakord téhož akordu a konečně se bas ocitá na dominantě. Ta je rozvedena do tóniky. Další fráze je v paralelní tónině, tedy tónině f moll. Funkci dominantního septakordu obstarává C7, i v tomto případě zaznívá s vynechanou kvintou.

Následuje část v Des dur, oživení je podpořeno *crescendem* a také samotným nadepsáním *con anima*. Přes septakord II. stupně se dostáváme zpět do As dur, která přináší další zaznění hlavní myšlenky, ta je nyní bez jakéhokoliv pokynu ke zpomalení či zrychlení.

con anima
cresc. *p*

A musical score for the continuation of the Preludium As dur. It features dynamic markings of *p* (piano) and tempo markings of *con anima* and *cresc.* (crescendo). The music is written in a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat).

Tónina f moll již nepřichází, je tu subdominantní Des dur, v níž si nyní například můžeme poslechnout dlouhé tóny as v palcích. Poslední uvedení tématu je v pp a nad celým obloučkem je nadepsáno rit. Závěrečný akord taktu je osmina s tečkou a korunou, následuje šestnáctinová pomlka, která je maličkým nadechnutím před posledním ujištěním v dynamice ppp.

The image shows a musical score snippet for a piano piece in F major. The score is written for both hands. The right hand has a melodic line with a long note on 'as' in the fingers. The left hand has a bass line. Dynamics include 'cresc.', 'pp', and 'ppp'. Performance markings include 'rit.' and 'a tempo'.

2.18 Preludium f moll (Allegro agitato)

V průběhu celého cyklu jsme se setkávali s preludii, která jsou kontrastní vůči sobě navzájem. I v případě, že po sobě následovala 2 preludia v podobném duchu, to další již bylo vždy v jiném tempu, jiné náladě. Nyní nás čekají 3 preludia hýčící energií a živelností.

Preludium v tónině f moll se odehrává v rychlém tempu. V levé ruce probíhá komplementární triolový tok, nad nímž je melodická linie řešena zajímavým způsobem. Akordy zaznívají po osminových pauzách, je tedy důležité, aby měly dostatečnou délku a mohly zaznít po dobu takovou, jakou si žádají.

The image shows the musical score for 'Allegro agitato' in F major, marked 'M. M. ♩ = 138'. The score is written for both hands. The right hand has a melodic line with a triplet of eighth notes. The left hand has a bass line with a triplet of eighth notes. Dynamics include 'dim.'.

Úvodní předtaktí patří zvětšenému III. stupni, po kterém následuje mollová subdominanta (septakord ve tvaru terckvartakordu). Po zmenšeném VII. stupni přichází subdominanta, septakord II. stupně se sníženou kvintou, durová dominant, následuje sestupná sekvence akordů, až se dostaneme k alterované

subdominantě do f moll. Záhy zaznívá G7 a opětovné přednesení myšlenky, která je tentokrát pod obloučkem, takže její zcelení již nebude působit tak velké potíže. Vrchol části je ve *ff*, opět se dostáváme do nízké dynamiky a ruce si úlohu vyměňují co 2 takty.

Ve vzestupné dramatické sekvenci se v jejím závěru dostaneme do C dur akordu. Přichází návrat a část klesající je tentokrát umocněna triolami v obou rukách a *accelerandem*. Zrychlení nás vede až k nadepsané změně tempa – Presto, to zaznívá v *p* a samotný závěr je ve velmi silné dynamice *fff*, po tomto znaménku je ještě nadepsáno *cresc.*

2.19 Preludium Es dur (Affettuoso)

Toto preludium završuje trojici preludií s krásnou melodií a komplikovanější doprovodnou sazbou. V levé ruce nás po celou dobu provází šestnáctinový pohyb, výjimkou jsou pouze 4 takty uprostřed, v nichž šestnáctiny má pravá. Takt je sice 2/4, ale podobně jako jsme měli v 1. preludiu 10 osmin, nyní máme 10 šestnáctin. Basy přichází již v předtaktí, při čemž krásná melodie nastupuje až v začátku následujícího taktu. Je zde uplatněn princip nikoliv opožděných basů, které u Chopina využíváme poměrně čteně, ale basu předčasného. To se řeší již komplikovaněji, neboť do probíhající melodie vstupuje další bas. Vše se musí sluchově dobře zkoordinovat, abychom v posluchači nevzbudili dojem jakési těžko srozumitelné změti.

V prvních 4 taktách se objevuje také protihlas v podobě osmin, jsou to tóny as, hes, c, d. Střídá se subdominanta, dominantanta s tónikou, však klasická kadence je obohacena pestrou škálou použitých tónů. V rozkladech nechybí

sekundy, nony, atd. Es v basu zaznívá poměrně dlouhou dobu, i když procházíme např. Fes dur.

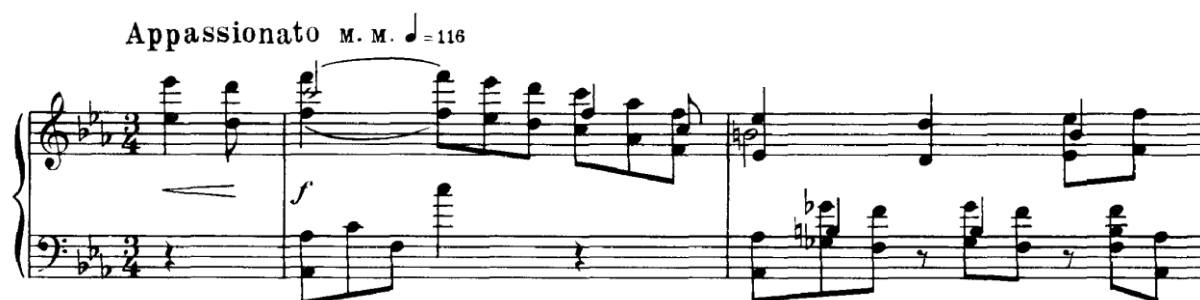
Střední díl nás přivádí v pp do Ces dur, pak jsou 3 bé vyměněna za 3 křížky a ocitáme se v A dur, to však trvá pouze po dobu 3 taktů. Po Ces dur následuje B dur, as moll a na dominantě též přichází přechod k návratu. Melodie je obohacena zdvojením do oktáv.

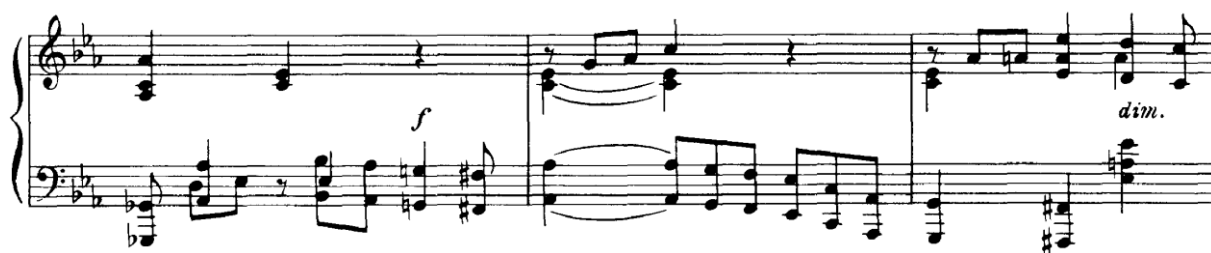
V závěru se střídá dominanta s tónikou, na které nakonec zůstaneme.

2.20 Preludium c moll (Appassionato)

Také preludium c moll je založeno na velmi barevné basové linii. Oktávy jsou v pravé a po většinu času je též sazba levé ruky hustší. Jedinou výjimkou je snad samotný úvod, v němž je zdvojen pouze basový základ.

Ocitáme se na subdominantě, ta je po celý průběh preludia velmi důležitá. Zaznívá G dur, D dur septakord a opět f moll. Stále se pohybujeme v dost vysoké dynamice, v úvodu je *f*, po němž nepřichází zásadní zlom, ba stále se na zvuku přidává. Zazní *ff* a až později je nadepsáno diminuendo. To přichází v momentě, kdy se dostáváme do hlavní tóniny.

Závěrečná část již tedy patří tónině c moll, ve které přichází ztišení a uklidnění. Nadepsáno je pak také sotto voce a v taktu následujícím i ritenuto. V posledním taktu zaznívá rozložený akord c moll v pp.

2.21 Preludium B dur (Andante)

Po bouřlivých preludiích následuje preludium B dur, které je absolutním kontrastem k předešlým. Do harmonického podkladu vstupuje tenký, pronikavý hlas. Setkáváme se zde s velmi častým střídáním taktů. Po 3/4 zaznívá 5/4, následuje návrat na původní, po němž okamžitě přecházíme v takt 6/4 a tímto způsobem to pokračuje až do samého závěru.

I zde vidíme postavení subdominanty, které je u Skrjabina velmi důležité. Po ní přichází F, tedy dominanta a na taktu 6/4, který patří tónice je uklidnění navíc podpořeno ritenutem.

V taktu následujícím již máme a tempo, tentokrát se objeví As dur, tedy subdominanta k Es, do níž záhy směřujeme. Přichází kontrastní dílek v podobě ztmavení v g moll, d moll, c moll s nonou, d moll.

Po pomlčkách zaznívá návrat motivu úvodního. Harmonický vývoj je zachován, změna přichází až na alterované subdominantě, která je rozvedena do tóniky B dur. Závěr v sobě má kouzlo slunečních paprsků, které po noci probouzí svět v nový den.

2.22 Preludium g moll (Lento)

Poslední pomalé preludium v tónině g moll se vyznačuje vedením 2 melodických hlasů proti sobě. Basový hlas probíhá v delších hodnotách, naopak v sopránu zaznívá osminový pohyb. Jak jsem již dříve předesílala, jsou zde velké podobnosti s preludiem E dur. V preludiu E dur jsou linky prohozené, levá ruka má pohyb osminový a pravá hodnoty delší. Z toho je patrné, že preludium g moll je závažnějším, odpovídá tomu jednak tónina, ale také melodie spodního hlasu.

Lento *M.M.* ♩ = 76
rubato

Začátek patří tónice, na které zazní hlavní myšlenka. Přes G dur a c moll se ocitneme na dominantě nejdříve durové, která je vzápětí ztmavena do moll. V d moll je předneseno opět téma s dynamikou *pp*. Kontrastní díl začíná v D dur a jeho drsnější ráz je zvýrazněn *accelerandem*, které je znovu a znovu nadepisováno nad takty.

Dynamika nezaznamenává nějaký konkrétní cíl, crescendo nesměřuje do určité extrémně vysoké dynamiky. Záhy přichází ztišení a na A dur akordu koruna v *pp*.

Reminiscence tématu zaťuká na střechu jako dešťové kapky, přijde poslední zrychlení, ale vzápětí je uklidněno *ritenutem*.

Po koruně na c moll akordu následují pauzy. Zbývá již jen tónika a dominanta.

2.23 Preludium F dur (Vivo)

Preludium v tónině F dur je jako poletující motýlek nad rozkvetlou loukou. Melodie v triolách je podpořena basem. Vše působí velmi vzdušně a světle.

Kontrastní dílek zaznívá v a moll, poté se dostáváme do g moll a opět přichází F dur s částí hl. motivu. V levé ruce následují akordy a, C7, d, a, C7, F. Ještě naposledy se slunce schová za mraky (a, g), konec však zasvítlí ve schématu F, a, C7, d, a, C7, d, a, C7, F.

Podobnosti s preludiem G dur (č. 3) nespočívají pouze v triolové melodii, ale především v charakteru, který je v obou případech podobného rázu.

2.24 Preludium d moll (Presto)

Závěrečné preludium cyklu je velmi rychlé a rytmicky dosti komplikované. Střídá se zde 6/8 s 5/8 taktem. Důležité je zachycení basů tak, aby byly

dostatečně barevné a mohla se nad nimi klenout pravá ruka. Preludium se dlouho drží v nižší dynamice, *f* zaznívá subito po diminuendu na první půli taktu.

Presto M.M. ♩ = 100

Sazba je čím dál více zahuštěná, napětí roste a s ním i dynamika. Zaznívá *ff* a v samotném závěru dokonce *fff*. Preludium nepatří k nejlehčím, basy jsou dost vzdálené a požadavek na jejich krásné zaznění situaci nezlehčuje. Vše musí být včas, aby nebyla přerušena tenze.

Co se týče harmonického vývoje, úvod zaznívá na dominantě, pak se ocitáme v hlavní tónině, následuje B, F a přes dominantu ve *f* jdeme zpět do d moll. Druhá fráze, která je již více exponovaná, zaznívá v B dur, poté F, d a její zakončení nastává na C7 a F (vztah dominantanta, tónika). Následující gradační plocha o rozloze 10 taktů je velmi zajímavá, vyústí do B, d a přichází návrat na dominantě. Samotný vrchol ve *fff* přichází v B dur, A, g, F, A a konečně zaznívá tónika – d moll.

3 Preludia F. Chopina a A. N. Skrjabina

Cykly preludií op. 28 Fryderyka Chopina a op. 11 Alexandra Nikolajeviče Skrjabina v sobě nesou společné rysy, které jsou dány Skrjabinovým obdivem ke svému geniálnímu předchůdci. Jak jsem již dříve uváděla, oba skladatele pojí volba forem a láska ke klavíru, k nástroji, pro nějž vzniká naprostá většina jejich děl.

Obecně můžeme říci, že se Chopinův cyklus skládá z více kontrastních částí, které jsou jako komplet dokonale propojeny. Celý cyklus působí uceleně a má svůj vývoj. U Skrjabinových preludií se setkáváme s názorem, že se v preludiích střídá málo charakterů, atd. A právě z toho důvodu je velmi náročné a důležité odstínění barev tónů tak, aby zde byly odlišeny i malé nuance. Chopin má ve svém cyklu některá preludia velmi rozsáhlá a dramatická, to Skrjabinův cyklus vsutku postrádá. Nemyslím si však, že je to pro Preludia op. 11 nějaký velký problém. Cyklus je vystavěn jinak než u Chopina, jsou zde podobnosti v motivech, pojetí tónin, ale také odlišnosti, díky kterým je dílo originálním a přínosným pro svět klavírní literatury. Důležité je brát v potaz znaky společné, přitom však dbát na individualitu každého cyklu, která cyklus dělá takovým, jakým je.

Oba cykly jsou nevšedním dílem s vysokou uměleckou hodnotou a nepřísluší mi hodnocení slovy lepší, horší.

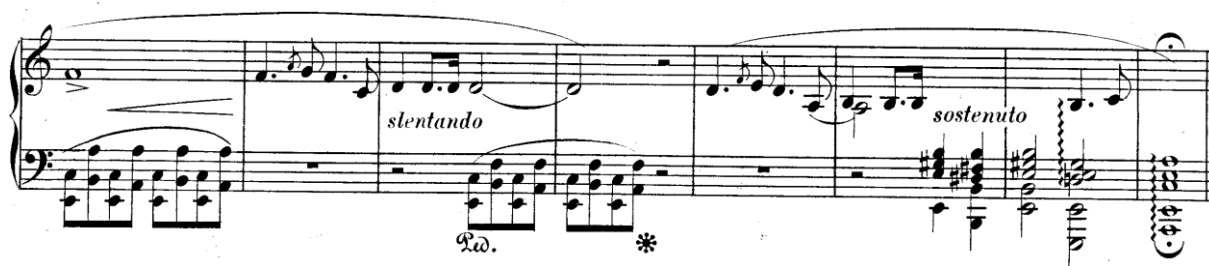
Úvodní preludia obou cyklů mají několik podobností, vedle živého charakteru je to též stavba témat. Melodie však u Chopina není sestupná, ale vzestupná, v obou případech jde o skupinu melodických tónů (v základním měřítku 2), s níž se dále pracuje.

F. Chopin: Preludium op. 28 č. 1

Preludium a moll Fryderyka Chopina působí klidnějším dojmem, což je dáno klesající melodií, jejíž stavba má se Skrjabinovým tématem jisté podobnosti. Je zde prohozen směr a v samotném závěru zaznívá hlavní myšlenka v pravé ruce.

F. Chopin: Preludium op. 28 č. 2

Rozzářený charakter 3. preludií máme v obou případech. Levá ruka v Chopinově preludiu má úlohu podstatnější, než je tomu u Skrjabina. V následujících e moll preludiích, pozorujeme podobnost v komplementárním rytmu doprovodu – u Chopina osminy, u Skrjabina čtvrtové.

F. Chopin: Preludium op. 28 č. 4

A. N. Skrjabin: Preludium op. 11 č. 4

Velmi zajímavým je pojetí preludií č. 13, při čemž u Chopina se ocitáme v tónině Fis dur, kdežto u Skrjabina ve tmavší Ges dur. Princip je podobný, ale barevné vyznění tónin je citelné.

F. Chopin: Preludium op. 28 č. 13

A. N. Skrjabin: Preludium op. 11 č. 13

Lento M.M. ♩ = 76

Preludia č. 14 již jsou obě v tónině es moll, následující Des dur je u Chopina nokturnového charakteru s dramatickým středním dílem. Preludium 16 z op. 28 je bouřlivější oproti Skrjabinovu pojetí. Podobné znaky se 3. větou Chopinovy Sonáty b moll jsem již uváděla výše.

Co se týče preludia g moll z cyklu Chopinova, pozorujeme obdobné prvky se Skrjabinovým preludiem h moll. Číslo 23 mají obě odlehčený charakter, tónina F dur působí světle. Pravá ruka je nositelem hlavní melodie v obou případech.

F. Chopin: Preludium op. 28 č. 23

Moderato.

p delicatiss.

A. N. Skrjabin: Preludium op. 11 č. 23

Vivo M.M. ♩ = 152

p

Závěrečné preludium d moll F. Chopina je vskutku ojedinělým dílem, je technicky i výrazově velmi náročné. Na konci zaznívá 3x dunivé d, to cyklus uzavírá opravdu přesvědčivě a zároveň je i jeho vrcholem. Skrjabinovo preludium d moll je zase postaveno na výrazné basové linii a střídání taktů. Tuto část bych rozhodně nijak nezlehčovala, neboť docílit dramatického vyznění, které se u závěrečné části očekává, není jednoduchý úkol. Potenciál preludia je velký, záleží tedy na interpretovi, jak část ztvární.

4 Závěr

Skrjabinův cyklus 24 preludií je dílo, které si v klavírní literatuře vydobylo své místo a uznání. Drobné části jsou v repertoiru velkých pianistů hojně zastoupeny, ať už plní úlohu vděčných přídavek, nebo jsou na programu jejich koncertů. Nejsou filozoficky náročná, ale posluchačsky přístupná a mnohá z nich velice chytlavá.

Cyklus jako celek působí kompaktně a jeho vyznění zanechává silný dojem. Závěrečné d moll preludium končí v extrémně vysoké dynamice a je efektní. Střídání kontrastních částí nenechává v klidu ani posluchače, ani hráče. Rychlé změny charakteru v rámci cyklu nutí obě strany být stále v akci, ve střehu.

Pestrost spočívá i v různých stupních technické obtížnosti a z 24 preludií je možno vytvořit si výběr přesně na míru. S některými preludii se setkáváme již dříve a cyklus s námi takzvaně může růst.

5 Bibliografie

SKRJABIN, Alexandr Nikolajevič: *24 Preludií, op. 11*. [klavírní partitura] Leipzig: M. P. Belaieff, n.d. (ca. 1897).

CHOPIN, Fryderyk: *24 Preludií, op. 28*. [klavírní partitura] Leipzig: Breitkopf und Härtel, 1878.

BAJER, Jiří: *Alexandr Nikolajevič Skrjabin*. Horizont, Praha 1975.

GREŠL, Michal. *Klavírní preludia A. N. Skrjabina*. Praha, 2017. Bakalářská práce. Akademie múzických umění v Praze, Hudební a taneční fakulta, Katedra klávesových nástrojů.

SCHNIERER, Miloš. *Dějiny hudby*. Vyd. 4., rev., rozš. a aktualiz. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2007. ISBN 80-86928-19-5.

[online]. [cit. 2018-12-10]. Dostupné z:

https://en.wikipedia.org/wiki/Alexander_Scriabin

[online]. [cit. 2018-12-10]. Dostupné z:

[https://en.wikipedia.org/wiki/24_Preludes,_Op._11_\(Scriabin\)](https://en.wikipedia.org/wiki/24_Preludes,_Op._11_(Scriabin))

KEPRT, Marek. K periodizaci tvorby Alexandra Nikolajeviče Skrjabina. *JAMUSICA* [online]. 2017, 2017(2) [cit. 2019-04-24]. Dostupné z: <http://jamusica.jamu.cz/?p=415>